

Dariusz Wyrwa
Politechnika Rzeszowska, Wydział Zarządzania

Mirosław Sołtysiak
Politechnika Rzeszowska, Wydział Zarządzania

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ AKADEMICKA – POSTAWY PRZEDSIĘBIORCZE STUDENTÓW

Przedsiębiorczość akademicka w dzisiejszych czasach stanowi istotny element, który może wpływać na konkurencyjność gospodarki poprzez zacieśnienie współpracy pomiędzy jednostkami naukowymi i podmiotami gospodarczymi. Istotny wpływ na jej rozwój mogą mieć postawy przedsiębiorcze studentów oraz ich zaangażowanie w podejmowanie różnego rodzaju działalności gospodarczej.

W artykule przedstawiono wyniki badań ankietowych przeprowadzonych na grupie studentów kierunków ekonomicznych i technicznych dotyczących postaw przedsiębiorczych studentów. Na wstępie zaprezentowano ocenę postaw przedsiębiorczych w analizowanej grupie respondentów. W dalszej części omówiono wskazane przez ankietowanych podstawowe bariery przedsiębiorczości oraz czynniki wpływające na podjęcie przez nich działalności gospodarczej.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość akademicka, postawy studentów

Wprowadzenie

Przedsiębiorczość akademicka stanowi ważny aspekt, na który zwracają uwagę różne instytucje realizujące programy, mające podnosić konkurencyjność polskiej gospodarki. Rosnący nacisk na rozwój gospodarki opartej na wiedzy sprawił, że zaczęto poszukiwać różnych rozwiązań, które mają doprowadzić do podniesienia poziomu współpracy pomiędzy nauką a jednostkami gospodarczymi. Zakłada się, że przedsiębiorczość akademicka jest jednym z kierunków rozwoju umożliwiającym to zbliżenie.

Obecnie często stosuje się podejście do definiowania pojęcia przedsiębiorczości akademickiej, zgodnie z którym utożsamia się ją z aktywnością w sferze praktycznego wsparcia dla nowych firm powstałych na bazie know-how osób związanych z badaniami naukowymi [Matusiak i Matusiak, 2007, s.159]. Często

jako synonimów używa się takich pojęć jak przedsiębiorczość technologiczna czy przedsiębiorczość innowacyjna. Powstające w jej ramach podmioty określa się mianem technostarterów.

Przedsiębiorczość akademicka potocznie może być utożsamiana z wszelkiego rodzaju zaangażowaniem różnych jednostek (placówek naukowych, pracowników naukowych, doktorantów oraz studentów) w działalność gospodarczą, która nie musi bazować na własności intelektualnej [Guliński, 2005, s.19].

W rozwoju przedsiębiorczości akademickiej niezależnie od znaczenia tego pojęcia dużą rolę odgrywać mogą studenci oraz ich postawy przedsiębiorcze.

Zasadniczym celem artykułu jest prezentacja wyników badań postaw przedsiębiorczych studentów Politechniki Rzeszowskiej, którymi objęte zostały osoby studiujące na kierunkach technicznych i ekonomicznych. Istotne było zwerfikowanie, czy ukończony kierunek może wpływać na te postawy.

1. Pojęcie i istota przedsiębiorczości

Pomimo, że przedsiębiorczość jest terminem powszechnie używanym, nie można wskazać jednej definicji, która oddawałaby w pełni jej istotę.

Przedsiębiorczość może być rozumiana na trzy sposoby. W pierwszym przypadku jest interpretowana jako postawa (dla której istotne znaczenie mają cechy przedsiębiorcy, jego osobowość, predyspozycje, wiedza, sposoby reakcji oraz gotowość do podejmowania działań), która ma bezpośredni wpływ na zachowania przedsiębiorcy, jego gotowość do podejmowania nowych działań, modyfikacji dotychczasowych czy aktywnego poszukiwania modyfikacji aktualnych stanów rzeczy. Drugi aspekt to zachowanie, przejawiające się zdolnością do wykorzystywania pomysłów i nowych możliwości czy nadarzających się okazji pomijanych przez innych. Z kolei przedsiębiorczość rozumiana jako proces, odnosi się do tworzenia nowych przedsięwzięć [Piecuch, 2010, s. 37 – 44].

W literaturze przedmiotu pojęcia przedsiębiorczości po raz pierwszy użył J.B. Say, według którego przedsiębiorcą była osoba przenosząca kapitał z obszaru o niższej zyskowności do obszaru o wyższym poziomie wydajności i zysku, inwestująca swoje zasoby i ponosząca ryzyko związane z podejmowanymi decyzjami [Say, 1960, s. 550].

Bardzo duży wkład w rozwój współczesnej teorii przedsiębiorczości wniósł J. Schumpeter, który postrzegał przedsiębiorcę jako osobę twórczą, realizującą przedsięwzięcia polegające na tworzeniu nowych kombinacji zasobów, w wyniku których możliwe jest wytwarzanie nowych wyrobów, wprowadzanie nowych metod wytwarzania, zdobywanie nowych rynków, pozyskiwanie nowych źródeł zaopatrzenia czy istotna reorganizacja firmy [Schumpeter, 1962]. Można stwierdzić, że w takim ujęciu przedsiębiorca prowadzi działalność nastawioną na ciągłą zmiany, często o charakterze innowacyjnym. Dzięki temu może zmieniać rzeczywistość otaczającą przedsiębiorstwo, osiągać przewagę i wyróżniać się na rynku.

Przedstawione definicje koncentrują się na działalności przedsiębiorcy, która ma na celu poszukiwanie nowych możliwości rynkowych oraz odpowiednie alokowanie zasobów.

Zdaniem J.A. Timmonsa i H.H. Stevensona przedsiębiorczość jest to proces tworzenia lub rozpoznawania szans, a także wykorzystywania ich bez względu na posiadane zasoby. Podkreślają w swych pracach, że stanowi ona akt twórczy przedsiębiorcy, który poświęca energię, by inicjować i budować organizację nie ograniczając się tylko do jej opisu i analizy [Timmons, 1990, s.5]. W tej definicji uwzględniona została rola przedsiębiorcy jako twórcy i właściciela przedsiębiorstwa, który dąży do optymalnego wykorzystania pojawiających się uwarunkowań zewnętrznych.

Niektórzy autorzy definiując przedsiębiorczość, wiążą ją bezpośrednio z ryzykiem prowadzenia działalności. Tak uważa R. Simons, który twierdzi, że jest to specyficzne działanie odznaczające się podejmowaniem ryzyka [Simons, 1999, s.85]. Przedsiębiorca często jest utożsamiany z osobą, która jest zmuszona do podejmowania ryzyka w ramach prowadzonej przez siebie działalności. Mimo iż dotychczas realizowane badania nie wskazują na istotnie wyższy poziom skłonności do ryzyka w grupie przedsiębiorców, to jednak nie budzi wątpliwości, że prowadzenie działalności o charakterze przedsiębiorczym z takim ryzykiem jest związane.

Przedsiębiorczość więc to sposób myślenia oraz proces projektowania i rozwijania działalności gospodarczej dzięki zdolności do podejmowania ryzyka, kreatywności i innowacyjności połączonych z odpowiednim sposobem zarządzania [Green Paper, 2003].

Większość definicji przedsiębiorczości wskazuje na to, że jest to działalność o charakterze twórczym, nastawiona na kreowanie nowej rzeczywistości poprzez odpowiednie konfigurowanie zasobów organizacji oraz tworzenie lub wykorzystywanie szans w warunkach podwyższonego ryzyka.

Przedsiębiorczość nie zawsze była odbierana pozytywnie. Przykładem może być podejście prezentowane przez przedstawicieli nurtu ekonomii klasycznej, którzy w większości traktowali przedsiębiorców jako jednostki pasywne, które za wszelką cenę dążą do bogactwa. Nie dostrzegano ich wpływu na kształtowanie rynku oraz zaspokajanie potrzeb. Jego przedstawiciele w większości uważali za A. Smithem, że w systemie gospodarczym najważniejszą rolę odgrywa tzw. niewidzialna ręka rynku, czyli mechanizm, który sam za pośrednictwem cen reguluje wielkość produkcji i ilość kapitału w gospodarce [Kraśnicka, 2002, s.20]. Stopniowo jednak przedsiębiorczość i jej rola w kształtowaniu gospodarki zyskiwała na znaczeniu. Bardzo pozytywny obraz stworzony przez Schumpetera był modyfikowany odnośnie do szczegółów, ale nie budzi wątpliwości fakt, że przedsiębiorczość odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym. Nie ogranicza się tego pojęcia jedynie do zachowań i cech przedsiębiorcy jako właściciela firmy, ale zauważa także istotę przedsiębiorczości pracowników. Podkreślana jest też rola, jaką przedsiębiorczość odgrywa w rozwoju instytucji o charakterze non-profit, do których należy wiele uczelni.

2. Znaczenie przedsiębiorczości dla rozwoju kariery absolwentów uczelni

Ukończenie studiów wyższych nadal jest w Polsce czynnikiem, który zwiększa szanse na podjęcie pracy¹. W ostatnich latach liczba bezrobotnych absolwentów legitymujących się wyższym wykształceniem osiągała wysoki poziom. Według danych GUS najczęściej zarejestrowanych absolwentów szkół wyższych było w 2013 roku. Ich liczba wyniosła blisko 259 tysięcy osób. W okresie 2005-2015 odsetek tej kategorii bezrobotnych wzrósł z 5,5% do 12,8% ogółu bezrobotnych. Wynika to z faktu, że w Polsce szybko przybywa osób z wyższym wykształceniem. Jednak nie ma to istotnego wpływu na stopę bezrobocia wśród osób z wyższym wykształceniem, gdyż jednocześnie zwiększa się liczba osób aktywnych zawodowo. Daje się jednak zauważyć, że wzrosła stopa bezrobocia wśród absolwentów szkół wyższych [www 3; www 4].

Należy podkreślić, że chociaż osoby tuż po ukończeniu studiów nie czerpią specjalnych korzyści z uzyskanego wykształcenia. Nie oznacza to jednak, że dyplom wyższej uczelni jest bezużyteczny. Potwierdzeniem tego może być średni okres w jakim osobom bezrobotnym udaje się znaleźć pracę. W 2014 r. dla bezrobotnych z wyższym wykształceniem wynosił on 14 miesięcy, dla osób ze średnim wykształceniem 22 miesiące a dla legitymujących wykształceniem gimnazjalnym aż 43 miesiące [www 5].

Opisana sytuacja wpływa na decyzje młodych ludzi dotyczące podejmowanej pracy. Dane Instytutu Badań Edukacyjnych wskazują na to, że stopa bezrobocia wśród absolwentów jest niższa w Polsce niż średnia dla Unii Europejskiej, a bezrobocie wzrastało wolniej niż w innych krajach. Niestety dzieje się tak, gdyż dwukrotnie więcej polskich absolwentów niż w innych krajach decyduje się na podjęcie niestabilnego zatrudnienia w ramach umów czasowych. Według danych IBE aż 52% absolwentów decyduje się na wybór takich umów [www 2].

Uwzględniając powyższe dane, można stwierdzić, że podejmowanie działalności gospodarczej może dla studentów i absolwentów stanowić czynnik, który będzie znacząco wpływał na szanse na uzyskanie stabilniejszej pracy po zakończeniu studiów. Oczywiście aktywna postawa uczelni może pozytywnie wpłynąć na dynamikę powstawania przedsiębiorstw tworzonych przez pracowników i studentów oraz powoływanych przez same uczelnie. Dane The Association of University Technology Managers wskazują na to, że w USA od początku lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku powstało ponad 4 tysiące spółek wywodzących się z uczelni wyższych i instytucji badawczych, w których powstało około 3 milionów etatów [The AUTM, 2015, s.5]. Również polskie uczelnie coraz bar-

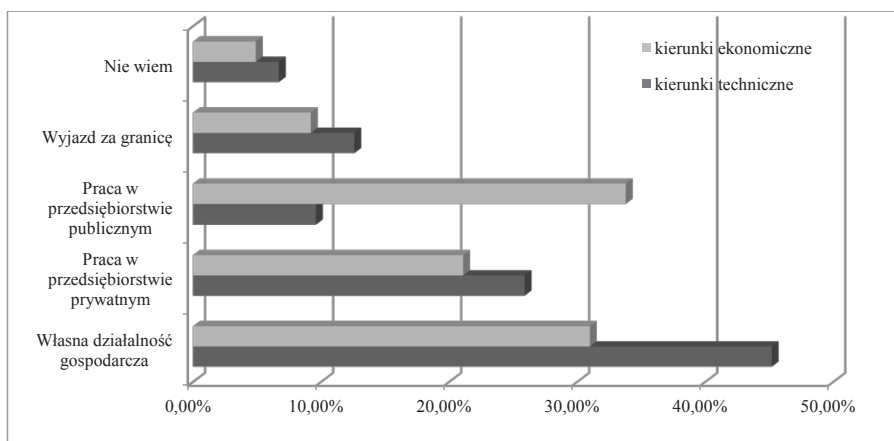
¹ Zdaniem 63% respondentów młodzi ludzie rozpoczynają naukę na uczelniach wyższych ze względu na aspiracje zawodowe i sytuację na rynku pracy. *Studia wyższe – dla kogo, po co i z jakim skutkiem*. Komunikat z badań BS/92/2013. CBOS Warszawa lipiec 2013, s. 4. Należy jednak zaznaczyć, że zdanie CBOS ok. 57% Polaków jest zdania, że dyplom wyższej uczelni posiada aktualnie niską wartość na rynku pracy. Taką opinię częściej wyrażają osoby posiadające wyższe wykształcenie.

dziej otwierają się na możliwości komercjalizacji pomysłów poprzez tworzenie spółek typu spin-out czy spin-off.

W Polsce od 2004 roku funkcjonują Akademickie Inkubatury Przedsiębiorczości, w ramach których powstało około 7 tysięcy startupów. Umożliwiają one studentom prowadzenie działalności gospodarczej bez konieczności jej formalnej rejestracji, co daje szansę na przetestowanie pomysłu biznesowego [www 1].

3. Przedsiębiorczość studentów Politechniki Rzeszowskiej

Przeprowadzone badanie miało na celu określenie postaw przedsiębiorczych studentów Politechniki Rzeszowskiej oraz identyfikację czynników je determinujących. Uczestniczyło w nim łącznie 277 studentów, w tym 135 osób studiujących na kierunkach technicznych (48,74%) oraz 142 osoby studiujące na kierunkach ekonomicznych (51,26%). Badanie zrealizowano z wykorzystaniem ankiety audytoryjnej.

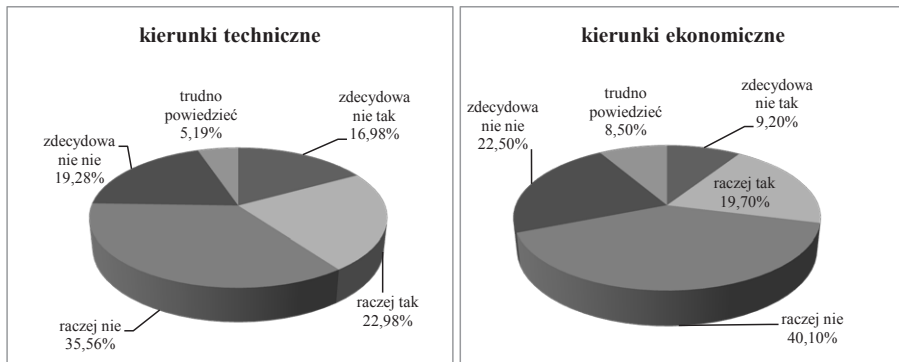

Wykres 1. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Jak wyobrażasz sobie swoją przyszłość zawodową?”

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Na wstępie badań ankietowani, w celu dokonania oceny czy przejawiają postawę przedsiębiorczą, zostali poproszeni o określenie w jaki sposób wyobrażają sobie swoją przyszłość zawodową (wykres 1). Prawie połowa ankietowanych studentów kierunków technicznych (45,2%) oraz co trzeci student z kierunków ekonomicznych (31%) swoją pracę zawodową chce związać z prowadzeniem własnej działalności gospodarczej. Pracę w przedsiębiorstwach prywatnych chciałoby podjąć 23,46% badanych (25,9% studentów kierunków technicznych oraz 21,1% studentów kierunków ekonomicznych). Natomiast chęć podjęcia pracy w przedsiębiorstwach publicznych zadeklarowało 22% ankietowanych (9,6% studentów kierunków technicznych oraz 33,8% studentów kierunków ekonomicznych). Co dziewiąty respondent (12,6% studentów kierunków technicznych

oraz 9,2% studentów kierunków ekonomicznych) swoją przyszłość zawodową wiąże z wyjazd zagranicę.

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy masz pomysł na własną firmę?”

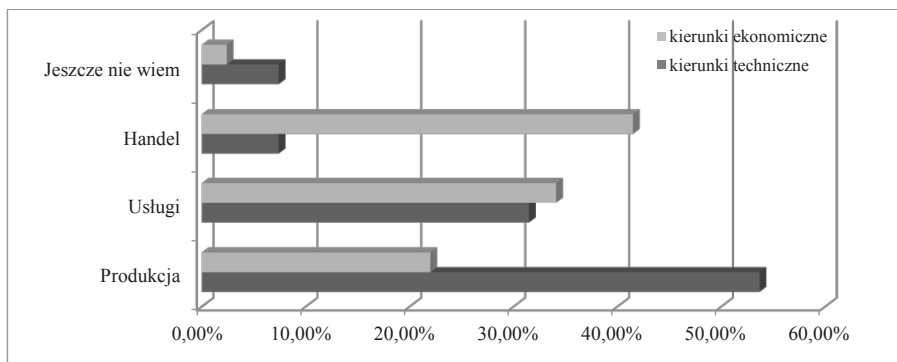
Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

Niepokojącym jest natomiast fakt, że 5,78% uczestniczących w badaniach studentów (6,7% studentów kierunków technicznych oraz 4,9% studentów kierunków ekonomicznych) nie posiada planów związanych ze swoją przyszłością zawodową.

Należy podkreślić, że prawie dwie trzecie respondentów (65,7%) zadeklarowało, że nie posiada pomysłu na własną firmę (wykres 2). Interesującym jest natomiast fakt, że częściej posiadanie pomysłu na własną firmę deklarowali studenci kierunków technicznych (40%) a nie studenci kierunków ekonomicznych (28,9%).

Analizując odpowiedzi ankietowanych na pytanie jaki będzie profil planowanej działalności można zauważyć znaczne różnice pomiędzy odpowiedziami udzielonymi przez studentów kierunków technicznych i ekonomicznych (rys. 3).

Ponad połowa uczestniczących w badaniach studentów kierunków techniczny (53,7%), zadeklarowało, że planowany przez nich profil działalności związany będzie z produkcją. Na drugim miejscu wskazywali oni działalność usługową (31,5%). Natomiast prowadzeniem działalności handlowej zainteresowanych było tylko 7,4% respondentów z segmentu studentów kierunków technicznych.

Wykres Planowany przez ankietowanych profil działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych.

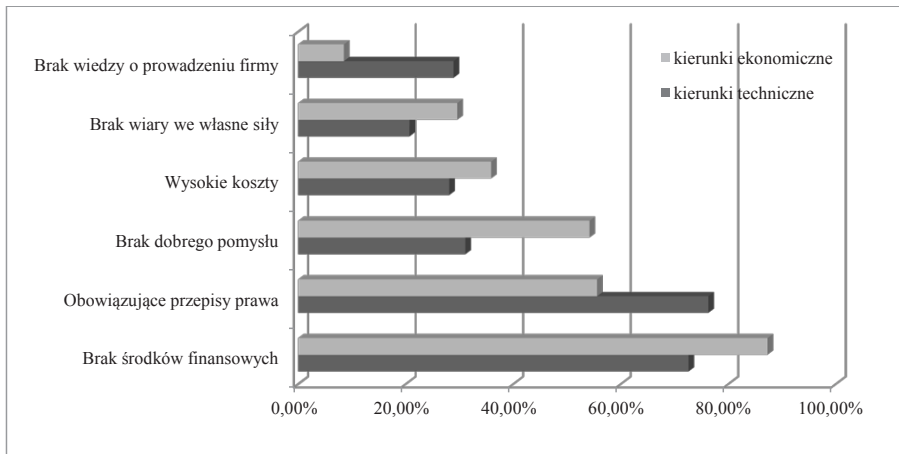
Natomiast wśród studentów kierunków ekonomicznym największym zainteresowaniem cieszyła się właśnie działalność handlowa (41,5%). Na kolejnym miejscu studenci tych kierunków wskazywali działalność usługową (34,1%). Najmniejszą grupę w tym segmencie stanowiły osoby, które planowały w przyszłości prowadzenie działalności gospodarczej związanej produkcją (22%).

W dalszej części badań ankietowani zostali poproszeni o wskazanie podstawowych barier przedsiębiorczości (wykres 4) oraz czynników jakie mogłyby wpłynąć na podjęcie przez nich działalności gospodarczej (wykres 5).

Zdaniem uczestników badań podstawowymi barierami przedsiębiorczości są brak środków finansowych (80,14%) oraz obowiązujące przepisy prawne (65,7%). Należy podkreślić, że studenci kierunków ekonomicznych (87,3%) częściej wskazywali na brak środków finansowych niż studenci kierunków technicznych (72,6%). Z kolei studenci kierunków technicznych (76,3%) większą wagę zwracali na bariery natury prawnej niż studenci kierunków ekonomicznych (55,6%).

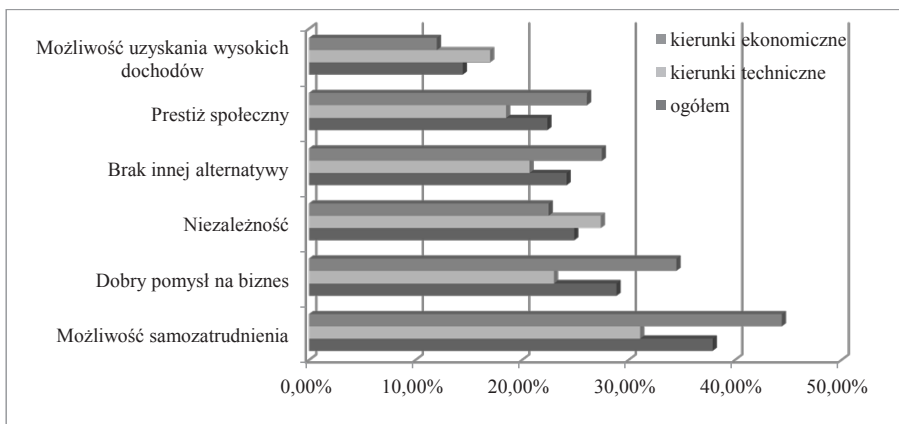
Na kolejnym miejscu ankietowani studenci (42,96%) wskazali „brak dobrego pomysłu”. Była to istotna bariera dla co drugiego studenta kierunku ekonomicznego oraz co trzeciego studenta kierunku technicznego.

Respondenci wskazali również na bariery związane z ich sferą psychiczną oraz posiadaną przez nich wiedzą na temat prowadzenia działalności gospodarczej. Co piąty respondent studiujący na kierunku technicznym oraz co trzeci studiujący na kierunku ekonomicznym zaliczył do podstawowych barier przedsiębiorczości „brak wiary we własne siły”.

Rys. 4. Podstawowe bariery przedsiębiorczości zdaniem uczestników badań.

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych

Natomiast brak wiedzy na temat prowadzenia działalności gospodarczej został wskazany jako podstawowa barierę przedsiębiorczości przez 18,41% ankieterowanych (28,9% studentów kierunków technicznych oraz 8,5% studentów kierunków ekonomicznych).

Rys. 5. Czynniki wpływające na podjęcie działalności gospodarczej.

Źródło: opracowanie na podstawie badań własnych

Analiza determinantów wskazanych przez ankieterowanych studentów, które ich zdaniem mają wpływ na podjęcie przez nich działalności gospodarczej (rys. 5) pozwala stwierdzić, że niezależnie od kierunku na jakim studiują, najczęściej wskazywanym czynnikiem była możliwość samo zatrudnienia (37,91%).

Wskazało ją 44,4% studentów studiujących na kierunkach ekonomicznych oraz 31,1% studentów studiujących na kierunkach technicznych².

Należy podkreślić, że studenci kierunków ekonomicznych lepiej niż ich koledzy z kierunków technicznych ocenili dobry pomysł na biznes oraz prestiż społeczny przedsiębiorcy. Częściej również odpowiadali, że brak innej alternatywy może być motywem do podejmowania działalności na własną rękę. Studenci kierunków technicznych z kolei bardziej docenili niezależność oraz możliwość uzyskiwania wyższych dochodów.

Podsumowanie

Analiza wyników otrzymanych z przeprowadzonych badań ankietowych dotyczących postaw przedsiębiorczych wśród studentów pozwala na stwierdzenie, że ok. 38% respondentów rozważa możliwość podjęcia w przyszłości działalności gospodarczej. Taką opcję wskazał w trakcie badań co trzeci student kierunku ekonomicznego oraz co drugi student kierunku technicznego. Wyniki te w niewielkim stopniu odbiegają od deklaracji dotyczących samozatrudnienia uzyskiwanych w krajach Unii Europejskiej w ramach opisanego wcześniej badania Eurobarometr. Warto jednak zaznaczyć, że są to raczej plany długoterminowe, które najprawdopodobniej w wielu przypadkach, z powodu różnych ograniczeń, nie zostaną zrealizowane. Warto bowiem zaznaczyć, że odsetek osób rozpoczynających działalność na studiach lub tuż po ich zakończeniu jest niewielki i często uzależniony między innymi od rodzaju ukończonej uczelni [Piróg, 2014, s.312-313].

W kraju realizowane były także podobne badania, w których zostały uzyskane różne wyniki. Badanie zrealizowane przez międzynarodowy zespół na terenie Polski i Czech wskazało na bardzo podobny poziom intencji przedsiębiorczych studentów. W Polsce zamiar założenia firmy po skończeniu studiów deklarowało 37,1% respondentów, w przypadku Czech odsetek ten był podobny i wyniósł 36,3% [Kraśnicka i inni, 2014, s.321]. Badanie pilotażowe, które zrealizowały A. Arent i A. Walczyna wskazało z kolei na znacznie niższy poziom deklaracji dotyczących chęci podjęcia działalności gospodarczej przez studentów, gdyż wyniósł on około 26% [Arent, Walczyna, 2014, s.137].

Wyniki przeprowadzonego badania wskazują na występowaniu różnic w zakresie podstaw przedsiębiorczych studentów kierunków technicznych i ekonomicznych oraz postrzegania przez nich uwarunkowań prowadzenia takiej działalności. Zrealizowane wywiady pogłębione z respondentami sugerują, że studenci kierunków ekonomicznych mają problemy z określeniem atrakcyjnego profilu działalności dla swej przyszłej firmy, gdy studenci kierunków technicznych w większości planują rozpoczęcie działalności opierającej się na umiejętnościach zdobytych podczas studiów. Studenci studiów ekonomicznych mają rozbudowa-

² Ankietowani mogli wskazać maksymalnie dwa czynniki jakie ich zdaniem mają wpływ na podjęcie działalności gospodarczej.

ną wiedzę na temat samego prowadzenia działalności gospodarczej. Tym samym, mają też świadomość tego, jak może być to skomplikowane i ryzykowne.

Studenci kierunków technicznych częściej wskazywali na działalność gospodarczą jako pomysł na swoją karierę zawodową. Większy był również wśród nich odsetek osób, które miały pomysł na własną działalność gospodarczą. Dostrzegają oni szansę na realizację działalności gospodarczej głównie w zakresie produkcji oraz usług. Większą barierę stanowią dla nich uwarunkowania natury prawnej oraz braki wiedzy dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej. Głównym motywem dla nich jest możliwość samozatrudnienia oraz niezależność.

Natomiast studenci kierunków ekonomicznych mniej chętnie wskazują działalność na własny rachunek jako sposób na realizację kariery zawodowej, rzadziej posiadają pomysł na taką działalność, a osoby, które twierdziły, że go posiadają, wybierałyby raczej handel i usługi niż produkcję. Nie stanowią dla nich problemu przepisy prawa czy wiedza na temat działalności gospodarczej, jednak obawiają się tego, że nie mają dobrego pomysłu na biznes i problemem będą wysokie koszty działalności.

Zastanawiać może fakt, że studenci z kierunków ekonomicznych mniej chętnie rozważają podjęcie w przyszłości działalności gospodarczej. Może być to wynikiem większej świadomości dotyczącej występującego ryzyka oraz obowiązków, jakie musi spełnić przedsiębiorca³. Studenci kierunków technicznych zdają się wierzyć we własne umiejętności, które przydadzą się w praktycznej działalności produkcyjnej i usługowej, pomijając nieco czynniki formalne. Warto jednak zauważyć, że identyfikują swoje słabe strony związane z mniejszą znajomością prawa oraz praktyki prowadzenia działalności gospodarczej.

Literatura

- Arent Anna, Walczyna Anna. 2014. Przedsiębiorczość studentów – wyniki badań pilotażowych. W *Region i edukacja a procesy rozwojowe*, red. Ewa Bojar, Tomasz Żminda, Jakub Bis. Lublin: Politechnika Lubelska.
- Cieślak Jerzy, Matusiak Krzysztof B., Guliński Jacek, Skala-Poźniak Agnieszka. 2011. *Edukacja dla przedsiębiorczości akademickiej*. Poznań-Warszawa: PARP.
- Evans David S., Leighton Linda S. 1989. „Some Empirical Aspects of Entrepreneurship”, *American Economic Review* No. 79: 519.
- Frankfort-Nachmias Chava, Nachmias David. 2001. *Metody badawcze w naukach społecznych*. Poznań: Zysk i Spółka.
- *Green Paper „Entrepreneurship in Europe”*. 2003. European Commission, COM (2003) 27 final, 21/01/2003.
- Jacek Guliński, Krzysztof Zasiadły. 2005. *Innowacyjna przedsiębiorczość akademicka – światowe doświadczenia*. Warszawa: PARP.

³ Potwierdzają to wywiady przeprowadzone wśród studentów kierunków ekonomicznych w których stwierdzali, że wysoki poziom posiadanej przez nich wiedzy na temat prowadzenia działalności gospodarczej stanowi dla nich barierę do podjęcia własnej działalności gospodarczej.

- Kraśnicka Teresa, Głód Grzegorz, Ludvik Ladislav, Peterkova Jindra. 2014. „Uwarunkowania intencji przedsiębiorczych studentów uczelni ekonomicznych Polski i Czech”. *Przedsiębiorczość – Edukacja* nr 10: 316.
- Kraśnicka Teresa. 2002. *Koncepcje rozwoju przedsiębiorczości ekonomicznej i pozaekonomicznej*. Katowice: Akademia Ekonomiczna im. A. Adamieckiego.
- Long James E. 1982. „The Income Tax and Self-Employment”, *National Tax Journal*, Vol. 35, No. 1: 35.
- Matusiak Krzysztof B., Matusiak Małgorzata. 2007. „Pojęcie i ekonomiczne znaczenie przedsiębiorczości akademickiej”, *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, „Ekonomiczne Problemy Usług”* nr 8: 155.
- Nowak Stefan. 1973. Pojęcie postawy w teoriach i stosowanych badaniach społecznych. W *Teoria postaw*, red. Stefan Nowak, 17-88. Warszawa: PWN.
- Piecuch Teresa. 2010. *Przedsiębiorczość. Podstawy teoretyczne*. Warszawa: C. H. Beck.
- Piróg Danuta. 2014. „Uwarunkowania przedsiębiorczości absolwentów szkół wyższych: założenia teoretyczne i stan rzeczywisty”. *Przedsiębiorczość – Edukacja* nr 10: 306.
- Pocztownski Aleksy. 2004. Narzędzia zarządzania kapitałem ludzkim kreujące postawy przedsiębiorcze. W *Kapitał ludzki a kształtowanie przedsiębiorczości*, red. Marta Juchnowicz, 231-238. Warszawa: Poltext.
- Poznańska Krystyna. 2014. Przedsiębiorczość akademicka – cechy i znaczenie w gospodarce światowej i polskiej. W *Innowacyjność współczesnych organizacji. Kierunki i wyniki badań*, red. Teresa Kraśnicka, część II, 164-172. Katowice: Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.
- Say Jean-Baptiste. 1960. *Traktat o ekonomii politycznej*. Warszawa: PWN.
- Schumpeter Joseph. 1960. *Teoria rozwoju gospodarczego*. Warszawa: PWN.
- Simons Robert. 1999. „How Risky is Your Company?”. *Harvard Business Review* No. 3: 85.
- *Studia wyższe - dla kogo, po co i z jakim skutkiem*. Komunikat z badań BS/92/2013. Warszawa: CBOS.
- *The AUTM Briefing Book: 2015, Key issues in the technology transfer business*. Deerfield: AUTM.
- Timmons Jeffrey A. 1990. *New Venture Creation*. Boston: Irwin.
- Zimbardo Philip G., Ruch Floyd L. 1998. *Psychologia i życie*, Warszawa: PWN.
- [www 1] <http://aip.org.pl/>, dostęp 22.03.2016.
- [www 2] *Bezrobocie wśród polskich absolwentów poniżej średniej dla UE*, <http://www.ibe.edu.pl/pl/o-instytucie/aktualnosci/573-bezrobocie-polskich-absolwentow>, dostęp 7.04.2016.
- [www 3] <https://bdl.stat.gov.pl>, dostęp 3.12.2016.
- [www 4] Flash Eurobarometer 354: Entrepreneurship in the EU and beyond. Country report: Poland, p. 2, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_354_nat_pl_en.pdf, dostęp 4.12.2016.
- [www 5] Mawia Hajec, *Czy wyższe wykształcenie jest nieużyteczne?*, <http://www.rynekpracy.pl/artukul.php/wpis.926>, dostęp 10.04.2016
- [www 6] Łukasz Komuda, *Bezrobotni z dyplomami*, <http://rynekpracy.org/wiadomosc/793103.html>, dostęp 8.04.2016
- [www 7] <http://www.rynekpracy.pl/artukul.php/wpis.926>, dostęp 10.05.2016.

ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP – STUDENT ENTREPRENEURIAL ATTITUDES

Nowadays, academic entrepreneurship contributes significantly to the competitiveness of domestic economy by bridging and enhancing cooperation between scientific centres and businesses. In particular, entrepreneurial attitudes of students, as well as their engagement in various types of economic activity may strongly affect the very growth of economy.

The article elaborates on the outcomes of a survey concerning student entrepreneurial attitudes and held on a sample of students of economic and technical studies. Evaluation of entrepreneurial intentions among questioned respondents is delivered in the first part of the study. Both underlying entrepreneurial barriers and factors influencing student economic activities are discussed in the following sections.

Key words: academic entrepreneurship, student intentions